

Тетяна Лях
(Київ, Україна)

ПРОГРАМА ЗРОСТАННЯ ВОЛОНТЕРІВ В ГРОМАДСЬКІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ «ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР «ВОЛОНТЕР»

Досвід організації волонтерської діяльності у Всеукраїнському громадському центрі «Волонтер» засвідчив, що волонтерський рух є чинником розвитку соціальної активності при реалізації наступних умов: використання особистісно-орієнтованих технологій розвитку соціальної активності; вільний вибір волонтерами видів і форм соціально значущої діяльності; підтримка переходу процесу розвитку соціальної активності в режим саморозвитку за рахунок актуалізації мотиваційної сфери волонтерів та їх виходу в рефлексивну позицію. Моніторинг організації волонтерських груп, проведений автором у 2012-2014 рр., спонукав до висновку, що наразі лишається актуальним питання розвитку соціальної активності та створення умов для зростання волонтерів в громадських організаціях. Результати опитування показали, що 87% громадських організацій не мають відповідних програм зростання волонтерів, які працюють тривалу кількість часу [2].

Вітчизняні дослідники (О. Безпалько, З. Бондаренко, І. Грига, Т. Журавель, Н. Заверико, Т. Лях, В. Назарук, Т. Спіріна, Н. Тимошенко, Т. Тимчук та ін.), вивчаючи різні аспекти волонтерства, тим самим розширювали проблематику цієї діяльності, знаходячи нові аспекти для досліджень.

Метою статті є презентація змісту авторської Програми зростання волонтерів в організації «Крок до успіху», впровадженої у Всеукраїнському громадському центрі «Волонтер».

Для покращення організації діяльності волонтерів у Всеукраїнському громадському центрі «Волонтер» у 2009 році розроблено та впроваджено Програму зростання волонтерів в організації «Крок до успіху» [1].

Метою програми є створення належних умов для розвитку соціальної активності та зростання волонтерів в організації.

Завдання програми: забезпечити індивідуальний підхід до особистісного та професійного розвитку особистості в організації; здійснювати моніторинг мотивів та потреб волонтерів; забезпечити прозорість у діяльності працівників організації та волонтерів; окреслити перспективи зростання волонтерів в організації та визначити механізми забезпечення цього процесу.

Розглянемо детальніше зміст програми розвитку соціальної активності та зростання волонтерів в організації «Крок до успіху».

У Всеукраїнському громадському центрі «Волонтер» виокремлюють такі *етапи зростання волонтерів в організації*: волонтер-початківець; волонтер; лідер волонтерської групи; волонтер активного складу; координатор діяльності волонтерської групи [3]. Нижче пропонується зміст програми згідно рівня розвитку волонтера в організації.

1) Волонтер-початківець.

Організаційні вимоги до волонтера: заповнити анкету; пройти співбесіду; розділити місію організації; бути готовим до випробувального терміну та дати згоду на нього; підписати угоду про співпрацю; дотримуватися пунктів угоди про співпрацю; дотримуватися кодексу етики волонтера.

Зміст діяльності волонтера: навчання у Школі волонтерів (базовий модуль); здійснення під супервізією 2-х практичних видів робіт; участь у 2-х групових та масових заходах ВГЦ «Волонтер».

Привілеї волонтера: участь у зборах членів ВГЦ «Волонтер».

Завдання координатора волонтерської групи: провести анкетування та співбесіду; прийняти заяву про бажання працювати волонтером; провести орієнтування (історія організації, місія, завдання, напрями діяльності, структура, партнери, проекти (минулі, діючі, перспективні, постійно діючі), історії успіху та потреби); познайомити з напрямками можливої діяльності та вимогами до волонтера; познайомити з вимогами до участі у Школі волонтерів; познайомити зі сходами зростання в організації; оговорити умови

підписання угоди про співпрацю; підписати угоду про співпрацю, яка включатиме обов'язковий пункт про «випробовувальний термін».

Технологічне забезпечення: анкета, орієнтовні питання для співбесіди, план проведення орієнтування; бланк «Напрями можливої діяльності та вимоги до волонтера»; бланк «Сходинки зростання в організації»; бланк «Угода про співпрацю між волонтером та ВГЦ «Волонтер»; програма базового модуля Школи волонтерів.

2) Волонтер

Організаційні вимоги до волонтера: Дотримуватися пунктів угоди про співпрацю; дотримуватися кодексу етики волонтера.

Зміст діяльності волонтера: навчання у Школі волонтерів; практична діяльність у якості волонтера; участь у плануванні діяльності волонтерської групи; участь у групових та масових заходах ВГЦ «Волонтер».

Привілеї волонтера: участь у зборах членів ВГЦ «Волонтер»; участь у засіданнях робочих та ініціативних груп членів ВГЦ «Волонтер»; участь у плануванні діяльності волонтерської групи; навчання в межах проектів та програм ВГЦ «Волонтер»; участь у зборі-поході «Козацькими шляхами»; участь у організації майстер-класів, спеціалізацій у наметовому таборі «Витоки»; отримання рекомендацій та характеристики від виконкому ВГЦ «Волонтер»; участь у конкурсі «Волонтер року».

Завдання координатора волонтерської групи: видається посвідчення волонтера; до бази даних включається інформація про волонтера; ведеться щоденник волонтера; на веб-сайт розміщується фотографія зі стислим описанням роботи волонтера; ведеться рейтинг волонтерів; проводиться внутрішній щорічний конкурс «Волонтер року»; кандидатури переможців внутрішнього щорічного конкурсу «Волонтер року» подають на міський та всеукраїнський конкурси «Волонтер року».

Технологічне забезпечення: посвідчення волонтера; особової справи волонтера, яка включається до бази даних організації; щоденника волонтера; бланк інформації про волонтера, яка подається на веб-сайт; положення про

здійснення рейтингу волонтерів; положення про проведення щорічного внутрішнього конкурсу «Волонтер року».

3) Лідер волонтерської групи

Організаційні вимоги до волонтера: дотримуватися пунктів угоди про співпрацю; дотримуватися кодексу етики волонтера; забезпечувати зворотній зв'язок з волонтерами; бути ініціативним та відповідальним.

Зміст діяльності волонтера: навчання у Школі волонтерів; проведення окремих вправ у Школі волонтерів; здійснення контролю за діяльністю волонтерської групи; ведення рейтингу волонтерів – членів волонтерської групи; участь у плануванні діяльності волонтерської групи; ведення щоденників волонтерів – членів волонтерської групи; забезпечення зворотного зв'язку з волонтерами; забезпечення зворотного зв'язку з майданчиками, де працюють волонтери; вивчення потреб членів волонтерської групи; практична діяльність у якості волонтера; участь у групових та масових заходах ВГЦ «Волонтер».

Привілеї волонтера: участь у засіданнях робочих та ініціативних груп членів ВГЦ «Волонтер»; участь у засіданнях лідерів волонтерських груп; участь у плануванні діяльності волонтерської групи; участь у плануванні діяльності ВГЦ «Волонтер»; участь у групових та масових заходах; навчання в межах проектів та програм ВГЦ «Волонтер» й партнерських організацій; ведення рейтингу волонтерів – членів волонтерської групи та представлення його результатів координатору діяльності волонтерів, виконкому ВГЦ «Волонтер»; отримання рекомендацій та характеристики від виконкому ВГЦ «Волонтер»; участь у конкурсі «Волонтер року».

Завдання координатора волонтерської групи: до бази даних включається інформація про зміни у статусі волонтера; ведеться щоденник волонтера; ознайомлюють із функціональними обов'язками лідера волонтерської групи; на веб-сайт розміщується фотографія зі стислим описанням роботи волонтера-лідера; ведеться рейтинг волонтерів; проводиться внутрішній конкурс

«Волонтер року»; кандидатури переможців внутрішнього конкурсу «Волонтер року» подають на міський та всеукраїнський конкурси «Волонтер року».

Технологічне забезпечення: посвідчення волонтера-лідера.

4) Волонтер активного складу

Організаційні вимоги до волонтера: дотримуватися пунктів угоди про співпрацю; дотримуватися кодексу етики волонтера; бути мобільним; брати участь у діяльності декількох волонтерських груп; брати участь у всіх групових та масових заходах ВГЦ «Волонтер»; мати високу технічну компетентність задля ведення документації та наповнення веб-сайту.

Зміст діяльності волонтера: підготовка матеріалів для веб-сайту; менеджерська допомога по офісу; допомога в організації групових та масових заходів; чергування по офісу.

Привілеї волонтера: користування офісною технікою; творча робота з підготовки матеріалів на веб-сайт; участь у плануванні діяльності ВГЦ «Волонтер»; навчання в межах проектів та програм ВГЦ «Волонтер» і партнерських організацій; участь у групових та масових заходах; участь у засіданнях виконкому та методичної ради ВГЦ «Волонтер»; отримання рекомендацій та характеристики від виконкому ВГЦ «Волонтер»; участь у конкурсі «Волонтер року»; участь у роботі методичної ради ВГЦ «Волонтер», можливість стати тренером; розробка власних соціальних проектів та програм, подання їх на конкурс від імені організації.

Завдання координатора волонтерської групи: до бази даних включається інформація про зміни у статусі волонтера; ведеться щоденник волонтера; ознайомлюють із функціональними обов'язками; на веб-сайт розміщується фотографія зі стислим описанням роботи; ведеться рейтинг волонтерів; проводиться внутрішній щорічний конкурс «Волонтер року»; кандидатури переможців внутрішнього щорічного конкурсу «Волонтер року» подають на міський та всеукраїнський конкурси «Волонтер року».

Технологічне забезпечення: посвідчення волонтера активного складу.

5) Координатор діяльності волонтерської групи

Організаційні вимоги до волонтера: дотримуватися пунктів угоди про співпрацю; дотримуватися кодексу етики волонтера; дотримуватися політики та правил роботи з волонтерами в організації.

Зміст діяльності волонтера: виявлення потреб організації в волонтерах; складання опису роботи, яку будуть виконувати волонтери; складання списку необхідних матеріалів, інструментів і умов для роботи волонтерів; складання переліку необхідних професійних навичок волонтера; здійснення залучення волонтерів; проведення відбору волонтерів; проведення орієнтування, інструктажу та навчання волонтерів; підготовка угоди про волонтерську діяльність між організацією та волонтером; здійснення інформування волонтерів про історію організації, її місію, традиції, процедури, правила тощо; здійснення контролю відповідно до критеріїв, які визначають діяльність волонтерів в організації; організація зворотного зв'язку від волонтера; організація взаємодії між оплачуваними працівниками та волонтерами; мотивування волонтерів задля їхньої подальшої роботи; розробка політики та правил роботи з волонтерами в організації; оцінювання діяльності волонтерів і заходів, пов'язаних із нею.

Привілеї волонтера: користування офісною технікою; творча робота з підготовки матеріалів на веб-сайт; участь у плануванні діяльності ВГЦ «Волонтер»; навчання в межах проектів і програм ВГЦ «Волонтер» та партнерських організацій; участь у групових та масових заходах; участь у засіданнях виконкому; отримання рекомендацій та характеристики від виконкому; ведення Школи волонтерів, отримання статусу тренера, методиста, асистенту проекту, керівника проекту; участь у роботі методичної ради, можливість стати тренером; розробка власних соціальних проектів та програм, подання їх на конкурс від імені організації.

Дії ВГЦ «Волонтер»: підготувати до роботи та здійснювати контроль за діяльністю координаторів діяльності волонтерських груп, їх підопічних; щомісяця на веб-сайті розміщувати звіти координаторів діяльності волонтерських груп та заслуховувати їх на засіданнях виконкому; залучати

координаторів діяльності волонтерських груп до роботи у якості асистентів проектів та тренерів; стимулювати координаторів діяльності волонтерських груп до написання проектів.

Технологічне забезпечення: форма звіту координаторів діяльності волонтерських груп.

Досвід свідчить, що окрім цього, волонтери (це залежить від ступеня професіоналізму, компетентності, мотивації, соціальної активності) можуть здобути статус тренера, методиста, асистента проекту, керівника проекту, обійняти посаду голови структурного підрозділу (методичної ради, ресурсного центру).

Література:

1. Іванчук К. П., Лях Т. Л. Особливості підготовки волонтерів у неурядових організаціях (на прикладі Всеукраїнського громадського центру «Волонтер») / К. П. Іванчук, Т. Л. Лях / Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії // Зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2015. –С. 226–229.
2. Менеджмент волонтерських груп від А до Я : навч.-метод. посібник / За ред. Т. Л. Лях. – К. : Версо-04, 2013. – 2-ге вид. – 288 с.
3. Потенціал волонтерства та лідерства у здійсненні профілактики ВІЛ/СНІДу та ризикованої поведінки на базі професійно-технічних навчальних закладів : навч. посіб. / Т. В. Журавель, Н. В. Зимівець, Т. Л. Лях та ін. ; за ред. Т. В. Журавель, Т. Л. Лях. – К. : ВГЦ «Волонтер», 2014. – 282 с.